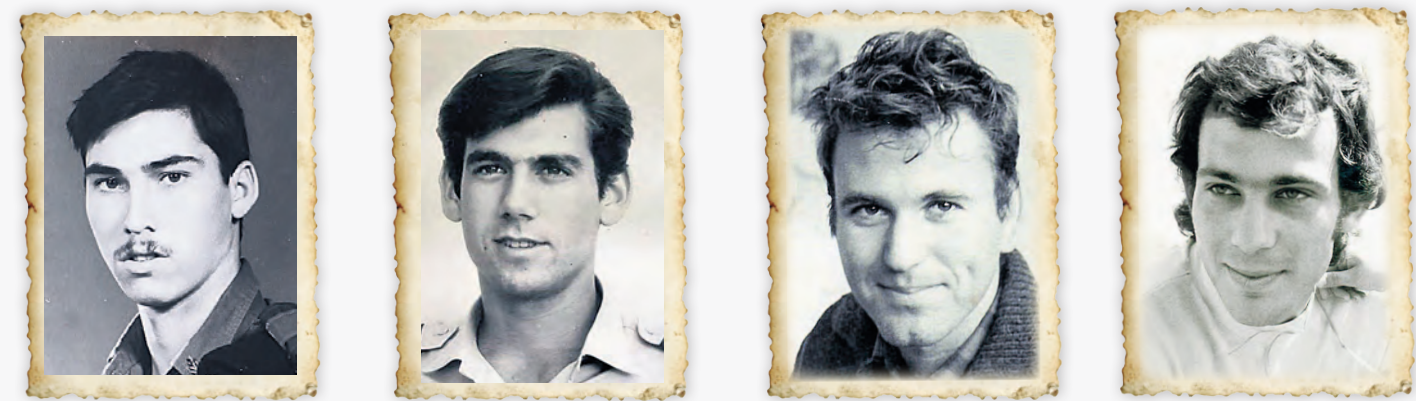

אמיר בנימיני ז"ל

יניב ליטני ז"ל

צביקה שינדל ז"ל

יהונתן פרידמן ז"ל

הדמעות מאחורי תעלולי קופיקו

לצידו של הגיבור, הלא הוא קופיקו השובב, כיכבו במהלך השנים גם דמויותיהם של ילדים אמיתיים שפגשה הסופרת תמר בורנשטיין-לזר • כששלושה מהם נהרגו במלחמת יום הכיפורים היא התקשתה להתאושש והחליטה להפסיק לכתוב • בעידודם של בני משפחות הנופלים היא המשיכה לבסוף את הסדרה המצליחה, אלא שאז נפל ילד רביעי, שהונצח גם הוא בספר, במלחמת שלום הגליל • "בספרים הם נשארו ילדים לנצח. הילדים של קופיקו", אמרה בורנשטיין-לזר • לקראת יום הזיכרון התגלו בספרייה הלאומית גיבורי הילדות שהפכו לגיבורי מלחמה

התאומים אמיר וירון בנימיני | אירוע מתוך ארכיון הספרייה הלאומית

יוני וליאור מצדדים לקופיקו, מימין: צביקה

קורין אלבז-אלוש

הוא היה חביב הילדים, הקוף השובב שאת סדרת הספרים המצליחה בכיכובו אפשר היה למצוא כמעט בכל ספרייה ביתית במדינה. רק מעטים הכירו את הסיפור קורע הלב מאחורי "קופיקו", סיפור שייסר את הסופרת תמר בורנשטיין-לזר עד סוף ימיה.

עלילות קופיקו לא הסתכמו רק בקורותיו של הקוף החצוף וחובב התעלולים שהתפרסם לראשונה בשנות ה־50. לצידו הופיעו, בשמותיהם האמיתיים, גם בני משפחתה של בורנשטיין-לזר, חבריהם והשכנים משכונת סיפורה של המדינה הצעירה.

אלא שבצל ההומור, הסתתרה טרגדיה גדולה. שלוש מהרמויות שכיכבו כדמויות מוכרות ואהובות בסדרה, נהרגו במלחמת יום הכיפורים. סמל צביקה שינדל ז"ל, בן דודה של בורנשטיין-לזר, לוחם נח"ל מוצנח במי לואים, שנפל בקרב בציר 'אמריקה' בגיל 28. סרון יניב ליטני ז"ל, טייס קרב, בן דודה של אורנה - אחייניתה של בורנשטיין-לזר, בן 24 בנופל. וסמ"ר יהונתן פרידמן ז"ל לוחם בחיל השריון, בנם של חברים טובים של בורנשטיין-לזר ובעלה שלומק'ה - בן 22 בנופל.

בורנשטיין-לזר ליוותה את דמויותיהם מאז הילדות ועד שהפכו לחיילים. "קופיקו הצנחן" נכתב על בן דודה צביקה ו"קופיקו במדים",

תיעד את מעלליהם של יניב ויהונתן, שנקרא יוני בסיפוריה.

בורנשטיין-לזר, שהלכה לעולמה לפני כש־נתיים, לא הרבתה לדבר על הנושא הכואב. "חשבתי שאני משתגעת", סיפרה כששאלה על כך בעבר. "בספרים הם נשארו ילדים לנצח. הילדים של קופיקו. אני לא מסוגלת לגעת יותר בספרים האלה, לקרוא את שמותיהם. היו רגעים שחשבתי להפסיק לכתוב בכלל, אבל החלטתי שאני מוכרחה להמשיך, בשביל כל הילדים שעוד יבואו".

"אמא הייתה במצב מאוד קשה אז", מספרת בתה נגה ברק (67), "היא אמרה שהיא לא רואה איך היא ממשיכה לכתוב סיפורים מצחיקים כשכאלו דברים קורים במדינה. זאת הייתה מלחמה איומה".

אכן תמר לקחה הפסקה אחרי המלחמה הקשה, ואז בעידוד קרובה ובהם גם משפחות הנופלים, חזרה לכתובה, אך לא הוכיחה יותר את דמויותיהם של צביקה, יניב ויוני. "הילדים בשכונה שאלו לא נעלמו הרמויות", מספרת הבת נגה, "והיא ענתה 'עכשיו אני כותבת עליהם' היא לא רצתה להעציב ילדים".

× × ×

בני משפחותיהם של שלושת הנופלים, זוכים רים היטב את הרמויות שהיו מבוססות על יקר ריהם. "אחי היה להערכתו 'הינבי' הראשון באר רץ", מספרת אורית ליטני (63), אחותו של יניב, "זה לא היה שם נפוץ אז. אחרי שהוא הופיע בסך פה, פתאום היו עוד ועוד ילדים שנקראו יניב".

מימין: אורנה פרידמן, נגה ברק ואורית ליטני. "אמא אמרה לי: 'כל מי שאני כותבת עליו מת'", מספרת נגה | צילום: דנה קופל

תמר בורנשטיין-לזר ז"ל | צילום: יובל חן

תרזה שנצר, אחותו של צביקה | צילום: יואב דודקביץ

ירון בנימיני, תאומו של אמיר | צילום: תומריקו

× ×

בתום פסק הזמן מהכתיבה לאחר המלחמה, חזרה בורנשטיין-לזר והוציאה ספרים נוספים בסדרה. אלא שאחרי פחות מעשור, נהרג עוד צעיר שהופיע כדמות בקופיקו. סג"מ אמיר בנימיני ז"ל שנפל בקרב בעין איתניה במלחמת לבנון הראשונה, ולאחר מותו הוענק לו צל"ש. אמיר כיכב בספרים לצד אחיו התאום, ירון בנימיני. תחילה הופיעו השניים בסדרה "בועז ונועז" ובהמשך בשמותיהם בקופיקו.

"כנערים התנדבנו במשמר האזרחי, ולכן תמר הכניסה אותנו ל'קופיקו' במשמר האזרחי", מספר ירון בנימיני "גדלנו עם הבנות שלה והיא תיארה את כל התעלולים שהיינו עושים, היינו שובבים מאוד. מתחלפים בכי תות, עוברים על החברים שלנו. כשהוא נפל זאת הייתה טראומה גדולה מבחינתי כתאום". לשני האחים הייתה גם חיבה לאומניות לחימה. עם נפילת אמיר, הפך ירון לגראנר מאסטר בתחום. "למרתי ולימרתתי איך לחזק את הנפש, ומהמקום הזה, המסר של קופיקו הוא מצוין, לחוות את החיים ולשמוח".

בורנשטיין-לזר הפסיקה לכתוב על האחים לאחר נפילתו של אמיר. "היא אמרה לי, 'כל מי שאני כותבת עליו מת'", מספרת הבת נגה.

הצעד על מות הילדים מספריה לא הרפה מבורנשטיין-לזר. "אני שומעת את הקולות שלהם. נוכרת בפניהם, יכולה לבכות שעות", אמרה בעבר. "מי היה מאמין שמאחורי ההצחקות האלה מסתתרת צער גדול כל כך?".

צביקה ושורר צבאי